

Коломийський індустріально-педагогічний фаховий коледж

Циклова комісія гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора

з навчальної роботи

Мороз О.В.

«12» «09» 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня

«Фаховий молодший бакалавр»

за освітньо-професійною програмами:

- «Будівництво та експлуатація будівель і споруд»

за спеціальністю 015.31 Професійна освіта. Будівництво та зварювання;

- «Виробництво харчової продукції»

за спеціальністю 015.37 Професійна освіта. Аграрне виробництво, переробка

сільськогосподарської продукції та харчові технології»;

- «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів»

за спеціальністю 015.38 Професійна освіта. Транспорт

за галуззю знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Робоча програма навчальної дисципліни «Культурологія» для студентів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» за освітньо-професійними програмами «Обслуговування та ремонт автомобілів і двигунів» за спеціальністю 015.38 «Професійна освіта. Транспорт»;
«Будівництво та експлуатація будівель і споруд» за спеціальністю 015.31 «Професійна освіта. Будівництво та зварювання»;
«Виробництво харчової продукції» за спеціальністю 015.37 «Професійна освіта. Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»

Розробник: Соник Л.І. – викладач суспільних дисциплін Коломийського індустріально-педагогічного фахового коледжу, викладач вищої категорії

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії гуманітарних дисциплін
Протокол № 1 від «12» вересня 2017 року.
Голова циклової комісії Янкевич Н.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників		Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
		III семестр	III семестр
Загальний обсяг навчальної дисципліни	кредитів ЄКТС	2	
	годин	60	
Загальна кількість аудиторних годин		34	8
з т.ч.: - лекції		28	6
- практичні			-
- семінарські		6	2
- лабораторні			-
Самостійна робота, год.		26	52
Курсова робота/проект		-	
Форма підсумкового контролю		Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни - ознайомити студентів з фундаментальними досягненнями світової і вітчизняної культури, розкрити єдність і різноманітність культур світу, показати значущість культури в життєдіяльності людини й соціальних груп, її роль у творчості та вдосконаленні особистості, гуманізації суспільних відносин. Курс дає можливість студентам долучитись до скарбниці мудрості й досвіду, надбаних людством протягом тисячоліть.

Головними завданнями навчальної дисципліни є:

- вивчення основних питань теорії культури;
- з'ясування найхарактерніших підходів до визначення культури як складового суспільно-історичного явища;
- розгляд найголовніших концепцій культури;
- збагачення емоційно-естетичного досвіду студентів,
- формування культури почуттів,
- пробудження особистісно-позитивного ставлення до мистецьких цінностей;
- опанування художньо-практичними вміннями та навичками;
- виховання культури міжнаціонального спілкування через вивчення художніх традицій народів різних країн.

Семінарські заняття зорієнтовані на самостійну підготовку здобувачами освіти та обговорення в групі навчальних проектів, творчих робіт, рефератів тощо, аналізу теоретичного матеріалу, презентацій.

Зміст самостійної роботи з курсу « Культурології» спрямований на поглиблення теоретичних знань, розвиток самостійного мислення і набування вмінь опрацювання наукової літератури, що сприяє професійному самовизначенню майбутніх майстрів виробничого навчання.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування наступних **компетентностей:**

Інтегральна компетентність:

- Здатність розв'язувати в професійній педагогічній діяльності складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теорій та методів педагогічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності :

-Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. (ЗК 01)

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 02)

- Здатність визначати місця культури у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;

-Цінування та повага різноманітності та мультикультурності;

-Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

-Здатність приймати обґрунтовані рішення;

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

-Здатність планувати й організовувати освітній процес у демократичному стилі; готовність педагогічно, психологічно й методично грамотно організувати свою професійну діяльність (СК 02)

-Здатність створювати розвиваюче освітнє середовище, забезпечувати сприятливий морально-психологічний клімат навчально-виробничої діяльності та високий рівень культури її організації (СК 04)

- Здатність забезпечити формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії.

- Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення.

- Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання;

Очікувані результати навчання (РН)

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

знати:

- знати і розуміти цінності громадянського суспільства, його сталого розвитку, територіальної цілісності та демократичного устрою України;
- застосовувати мотиваційні заходи до навчання та саморозвитку здобувачів освіти;
- дотримуватись стандартів професійної етики;
- основні терміни та поняття культурології на рівні відтворення, тлумачення для розширення інтелектуального рівня;
- закономірності культурного процесу, культури як специфічного та унікального феномену людства;
- основні етапи розвитку світової культури, тенденції розвитку і взаємозв'язків світової та української культури на сучасному етапі.

вміти:

- визначити основні етапи розвитку світової та української культури;
- правильно оцінити сучасний стан культури й культурного розвитку, бачити і розуміти постійні зміни в різноманітних сферах соціокультурного процесу;
- диференціювати системні зв'язки всіх складових культури, всього мистецького процесу;
- визначити проблеми розвитку культури українського народу в контексті світової культури;
- реалізувати одержані знання з культурології для формування особистості в умовах розмаїття культур.

Програма навчальної дисципліни включає такі розділи та теми:

Розділ 1. Теоретичні аспекти культури.

Тема 1. Предмет курсу. Культурологія як наука.

Тема 2. Теорія культури. Рівні, форми та типи культури.

Культура і цивілізація.

Розділ 2. Основні етапи розвитку світової культури.

Тема 3. Культура первісного часу.

Тема 4. Культура Стародавнього Сходу. Тема 5. Культура античності.

Тема 6. Культура середніх віків.

Тема 7. Культура епохи Відродження.

Тема 8. Європейська культура XIX – XX. Тема 9. Культура Стародавнього Китаю.

Тема 10. Культура Стародавнього Риму.

Розділ 3. Основні етапи розвитку культури України.

Тема 11. Культура Київської Русі.

Тема 12. Українська культура XIV – XVII ст. Тема 13. Українська культура XVIII –

XIX ст. Тема 14. Українська культура XX – XXI ст.

Розділ 4. Основні тенденції розвитку світової та національної сучасної культур

Тема 15. Національна культура в сучасній Україні. Релігія як форма культури в Україні сьогодні.

Тема 16. Культура як необхідна і достатня умова розв'язання глобальних проблем людства.

Тема 17. Культура особистості

1. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практичні	Семинарські	Лабораторні	Самост. робота		Лекції	Практичні	Семинарські	Лабораторні	Самост. робота
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Тема 1. Предмет курсу. Культурологія як наука.	2	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Тема 2. Сутність культури. Рівні, форми та типи культури.	2	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Тема 3. Культура первісного часу.	4	2	-	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Тема 4. Найдавніші земні цивілізації. Культура стародавнього Сходу.	4	2	-	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Тема 5. Культура античності.	6	2	-	-	-	4	6	2	-	-	-	4
Тема 6. Культура середніх віків.	4	2	-	-	-	2	4	-	-	-	-	4
Тема 7. Культура епохи Відродження.	6	2	-	2	-	2	6	-	-	-	-	6
Тема 8. Культура Нового часу.	6	2	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Тема 9. Основні тенденції розвитку культури ХХ-поч.ХХІ ст.	2	2	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
Тема 10. Витоки української культури	2	2	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
Тема 11. Культура Київської Русі.	6	2	-	2	-	2	8	2	-	2	-	4
Тема 12. Українська культура XIV – XVII ст.	6	2	-	-	-	4	4	-	-	-	-	4
Тема 13. Українська культура XVIII – XIX ст.	4	2	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2
Тема 14. Українська культура ХХ – ХХІ ст.	4	2	-	2	-	2	2	2	-	-	-	-
Тема 15. Основні тенденції розвитку світової та національної сучасної культур.	2	-	-	2	-	-	2	-	-	2	-	-
Усього	60	28	-	6	-	26	60	6	-	2	-	52

1.Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Культурологія як наука і навчальна дисципліна. Предмет курсу.	2	2
2	Тема 2. Сутність культури. Рівні, форми та типи культури.	2	-
3	Тема 3. Культура первісного суспільства.	2	-
4	Тема 4. Культура Стародавнього Сходу. Культура Межиріччя та Стародавнього Єгипту.	2	-
5	Тема 5. Культура античного світу. Культура Стародавньої Греції.	2	2
6	Тема 6. Культура західноєвропейського Середньовіччя.	2	-
7	Тема 7. Культура епохи Відродження.	2	-
8	Тема 8. Формування культури Нового часу.	2	-
9	Тема 9. Основні тенденції розвитку культури ХХ-поч.ХХІ ст.	2	-
10	Тема 10. Витоки української культури. Культура дохристиянської Русі	2	-
11	Тема 11. Культура Київської Русі	2	-
12	Тема 12. Українська культура XIV – XVIIст.	2	-
13	Тема 13. Основні тенденції розвитку сучасної української культури	2	2
14	Тема 14. Культура особистості. Релігія як форма культури в Україні	2	-
	Всього	28	6

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть	годин
		----- денна	----- заочна
1.	Тема 1. Культура і цивілізація	2 2	---
2.	Тема 2. Культура та основні етапи її історичного розвитку	2 2	2
3.	Тема 3. Основні етапи історичного розвитку української культури	2 2	---
	Всього	6	2

Теми практичних занять
навчальною програмою не передбачено.

Теми самостійних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1 Культурологія як наука і навчальна дисципліна. Предмет курсу.	-	-
2	Тема 2. Сутність культури. Рівні, форми та типи культури.	-	2
3	Тема 3. Культура первісного суспільства Неолітична революція та культура раннього землеробства. Первісна писемність.	2	4
4	Тема 4. Культура Стародавнього Сходу. Індія та Китай.	2	4
5	Тема 5. Культура античності Культура Стародавнього Риму.	4	6
6	Тема 6. Культура середніх віків Особливості Візантійської культури.	2	4
7	Тема 7. Культура епохи Відродження Реформація та її культурно – історичне значення.	4	6
8	Тема 8. Формування культури Нового часу Основні мистецькі напрямки періоду Нового часу	4	6
9	Тема 9. Основні тенденції розвитку культури ХХ- поч.ХХІ ст. Доба кінематографу.	-	2
10	Тема 10. Витоки української культури Культура дохристиянської Русі	-	4
11	Тема 11. Культура Київської Русі Прийняття християнства – новий етап у розвитку культури. Література, літописання, писемність та освіта.	2	4
12	Тема 12. Українська культура XIV – XVII ст. Становище церкви. Берестейська церковна унія. Розвиток літератури. Полемічна література.	2	6
13	Тема 13. Українська культура XVIII – XIX ст. Кирило – Мефодіївське братство. “ Руська трійця ”, громади.	2	4
14	Тема 14. Українська культура ХХ – ХХІ ст.	2	2
Усього		26	54

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у формі рефератів.

Тематика рефератів

1. Культура – основа гармонізації суперечностей між людиною і природою.
2. Походження мистецтва та його функції.
3. Архаїчна культура: збиральницький та відтворювальний період.
4. Месопотамія: особливості архітектури.
5. Культура Стародавнього Єгипту.
6. Особливості архітектури та образотворчого мистецтва Стародавнього Єгипту.
7. Егейська або крито-мікенська культура.
8. Культура Стародавньої Греції архаїчного періоду.
9. Культура Стародавньої Греції класичного періоду.
10. Культура Стародавньої Греції періоду еллінізму.
11. Міфологія Стародавньої Греції.
12. Культура епохи Римської республіки.
13. Культура Риму епохи імперії.
14. Особливості архітектури Стародавнього Риму.
15. Культура середньовічної Європи.
16. Західне і східне християнство у середні віки.
17. Основні риси романського стилю.
18. Основні риси готичного стилю.
19. Ісламська культура.
20. Протестанська культура.
21. Європейський Ренесанс.
22. Епоха високого відродження в Італії.
23. Ідеї Просвітництва в літературі й мистецтві.
24. Духовна культура Японії.
25. Сутність бароко.
26. Дати характеристику поняттю «маньєризм».
27. Визначити особливості класицизму.
28. Культура Нового часу.
29. Романтизм як тип культури.
30. Нові ірраціоналістичні течії у мистецтві кінця XIX ст.
31. Європейська культура XX ст.
32. Основні напрями модернізму.
33. Вказати риси постмодернізму.
34. Вказати на новаторство екзистенціалізму.
35. Формування основ інформаційного суспільства.
36. Реідеологізація культури.
37. Маргінальність сучасної культури.
38. Культура постмодернізму.

Методи контролю

Тестові завдання, культурологічні диктанти, контрольні роботи, залік.

Перелік залікових питань з «Культурології»

1. Історичний розвиток уявлень про культуру та становлення культурології як науки.
2. Предмет та структура культурології.
3. Поняття і сутність культури.
4. Функції культури.
5. Повсякденна та спеціалізована культура.
6. Народна та елітарна культура.
7. Поняття субкультури. Види субкультур.
8. Субкультура та контркультура.
9. Молодіжна субкультура та її специфічні риси.
10. Поняття етнічної, національної та світової культури.
11. Виникнення поняття «цивілізація» та його історична еволюція.
12. Регіональна типологія культури.
13. Історична типологія культури.
14. Масова культура як феномен індустріальної та постіндустріальної доби.
15. Періодизації світової культури.
16. Духовна культура Первісної епохи: релігійні вірування та мистецтво.
17. Культурний феномен Стародавнього Єгипту: релігійно-міфологічні уявлення
18. Періодизація та характерні риси староіндійської культури.
19. Культура Стародавньої Індії: соціальний устрій та релігійні вірування.
20. Історично-культурна самобутність Стародавнього Китаю.
21. Виникнення ісламу: вплив на культуру арабського Сходу та всесвітньо-історичне значення.
22. Героїчний та архаїчний періоди давньогрецької культури.
Міфологізм античної культури.
23. Класичний період давньогрецької культури.
24. Елліністичний період давньогрецької культури.
25. Культура періоду Римської республіки.
26. Здобутки «золотого віку» Римської імперської культури.
27. Середньовіччя як культурно-історична епоха. Категорії середньовічної культури і «картину світу» середньовічної людини.
28. Здобутки культури західноєвропейського Середньовіччя.
29. Історично-культурні феномени Південного і Північного Ренесансу.
30. Антропоцентризм Раннього італійського Відродження.
31. Титанізм італійського Високого Ренесансу.
32. Реформація та її вплив на культуру народів Європи. Наслідки Реформації.
33. Характерні риси культури нового часу.
34. Новий час як епоха мистецького плюралізму: бароко, класицизм, реалізм.

35. Головні засади культури Просвітництва.
36. Специфіка історії культури ХІХ ст.
37. Роль науки та техніки в культурі ХІХ ст.
38. Українська культура ХХ-ХХІ ст.
39. Витоки української культури. Культура дохристиянської Русі.
40. Культура Руської держави.
41. Українська культура ХІV-ХVІІ ст. Козацька культура.
42. Українська культура ХХ ст.
43. Сучасна українська культура (кін. ХХ - поч.ХХІ ст.)
44. Релігія як форма культури в Україні.
45. Культура особистості.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Культурологія» оцінюються за 4-бальною шкалою оцінювання.

При оцінюванні навчальних досягнень з культурології враховується:

- рівень оволодіння культурологічними термінами, поняттями; знання хронологічних меж періодів культурного розвитку людства, визначення суттєвих рис явищ і подій епох в культурному розвитку людства ;
- рівень умінь групування (класифікації) фактів за вказаною ознакою, розкриття особливостей розвитку культури, науки, освіти конкретної епохи;
- рівень оволодіння практичними вміннями й навичками роботи з джерелами української та європейської культур, надання їм якісну характеристику.

Критерії поточного оцінювання знань та вмінь студента - це система вимог у вигляді опису та кількісних вимірників рівня знань та вмінь студента, які підтверджують набуті ним компетенції.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Рівень навчальних досягнень	денна	заочна	Критерії оцінювання
	бали	оцінка	
I. Початковий	1	2	Незнання значної частини навчального матеріалу дисципліни. Незнання основних фундаментальних положень
	2		Суттєві помилки у відповідях на питання
	3		Слабо орієнтується у суспільних аспектах, у виконанні самостійної та індивідуальної роботи
II. Середній	4	3	Неточні або недостатньо аргументовані відповіді на поставлені питання з порушенням послідовності їх Обґрунтування
	5		Орієнтується в ознаках суспільствознавчих позицій, дає коротку характеристику поняттям та термінам
	6		В цілому самостійно відтворює матеріали теми, має узагальнені знання про процеси та явища суспільного буття
III. Достатній	7	4	Міцні знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових літературних джерелах. Вміння аргументовано відповідати на поставлені питання
	8		Вміння характеризувати конкретні ситуації, застосовуючи суспільні ідеали, принципи, давати оцінку певним суспільним явищам, мати свою позицію щодо того чи іншого явища
	9		Достатньою мірою оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює висновки, вміє навести конкретні приклади певних суспільних явищ та дати їм характеристику. Виконання тестових завдань, самостійної та індивідуальної роботи. Участь у обговоренні питань на семінарських заняттях
IV. Високий	10	5	Глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах. Вміння оперувати поняттями у певних дисциплінарних знаннях, розрізняти їх
	11		Вміння чітко, лаконічно, логічно, послідовно доповідати і відповідати на поставленні питання. Вміння характеризувати конкретні ситуації, застосовуючи суспільні ідеали, принципи, давати оцінку певним суспільним явищам, мати свою позицію щодо того чи іншого явища
	12		Активна участь в обговоренні питань на семінарських заняттях. Досконале виконання тестових завдань, індивідуальної та самостійної роботи. Глибокі, міцні знання, вільне володіння матеріалом

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти за усні відповіді

Рівень навчальних досягнень	денна	заочна	Критерії оцінювання	
	бали	оцінка		
I. Початковий	1	2	«незадовільно»	Студент (студентка) називає одне-два поняття, терміни Культурології
	2			Студент (студентка): має загальне уявлення про ту чи іншу епоху в контексті української культури
	3			Студент (студентка) називає культурологічну подію чи діяча культури
II. Середній	4	3	«задовільно»	Студент(студентка) репродуктивно відтворює культурологічні терміни, подані в тематичному матеріалі
	5			Студент (студентка) з допомогою викладача, відтворює основний зміст навчальної теми, визначає окремі ознаки культурологічних понять
	6			Студент (студентка) самостійно відтворює фактичний матеріал теми, установлює послідовність подій
III. Достатній	7	4	«добре»	Студент (студентка) вміє використовувати основні і додаткові культурологічні процеси
	8			Студент (студентка) володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, аналізує описані культурологічні факти, порівнює однорідні явища культури, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними
	9			Студент (студентка) узагальнює окремі факти та формулює нескладні висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами; дає порівняльну характеристику культурологічних явищ
IV. Високій	10	5	«відмінно»	Студент (студентка) використовує набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми; робить аргументовані висновки, синхронізує події української та європейської культури
	11			Студент (студентка) володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження розвивати креативне мислення, узагальнювати, аналізувати, систематизувати, порівнювати, класифікувати
	12			Студент (студентка) системно володіє навчальним матеріалом; самостійно характеризує культурологічні явища, виявляє особисту позицію щодо них; уміє виокремити проблему й визначити шляхи її розв'язання; користується джерелами інформації, аналізує та узагальнює її

Рекомендована література

Базова

1. Бокань В.Л., Польовий Л.П. Історія культури України: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2011.
2. Бокань В.А. Культурологія: Навч. посібник, - К.: МАУП, 2009.
3. Кравець М.С., Семашко О.М., Піча В.М. та ін. Культурологія: Навч. посібник-Львів: «Магнолія плюс», 2003.
4. Шевнюк О.Л. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник-К.: Знання-Прес. 2002.
5. Греченко В.А., Чорний І.В., Кушнерук В.А., Режко В.А. Історія світової та української культури: Підручник для вищих навчальних закладів. – К.: Літера, 2011.
6. Закович М.М., Зязюн І.А., Семашко О.М. та ін. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник. – К.: т-во «Знання», КОО, 2012.
7. Клапчук С.М., Остафійчук В.Ф. Історія української та зарубіжної культури. – К.: Вища школа, Знання, 2009.
8. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу: Підручник. – К: Либідь, 2011.
9. Левчук Л.Т. та ін.. Історія світової культури. – К.: Либідь, 2008.
10. Лосєв І.В. Історія і теорія світової культури. – К.: Либідь, 2010.
11. Мистецтво Київської Русі / Упор. Ю.С. Асєєв. – К.: 2011.

Допоміжна

1. Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури. – К: Знання, 2009.
2. Попович М.В. Нарис історії культури України. – К.: «Артек», 2011.
3. Русанівський В.М., Вервес Г.Д., Гончаренко М.В. та ін.. Культура українського народу: навч. посібник. – К.: Либідь, 2008.

Методичне забезпечення

1. Лекції
2. Плани семінарських занять
3. Матеріали для самостійного опрацювання
4. Тести
5. Індивідуальні завдання.
6. Презентації
7. Завдання для поточного контролю.
8. Залікові питання